

FINNSAM:s vårkonferens i Grythyttan-Hällefors/Sävsjön 2011

Text: Arne Vannevik

Foto: Jan-Erik Björk

Fredagen 27 maj

Årets vårkonferens i FINNSAM den 27 – 29 maj hade förlagts till området kring Grythyttan. Förnämlig inkvartering och bra mat, liksom utmärkt plats för föredrag och förhandlingar erbjöds på Bergslagsgården i Sävsjön, strax norr om Hällefors.

Strax före lunchdags på fredagen anlände ett femtiotal personer efter några timmars bilresa i hållande regn. När karavanen med ett dussin mer eller mindre smutsiga bilar en stund senare drog iväg mot Finnstigen, klarnade det emellertid upp och vi fick faktiskt skapligt väder under eftermiddagen. Den två kilometer långa Finnstigen vill skildra skogsfinnarnas liv från sent 1500-tal och ett par århundraden framåt genom ett antal stationer. Den första är en tjärdal. Som svedjebrukarnas tidigaste bostad presenterades kåtan, en något omstridd sanning, eftersom säkra belägg saknas från våra finnskogar. Nästa station var en tidig variant av liggmila, varefter vi vandrade vidare mot Nybygget, en rökstuga av ålderdomligt slag. Längs vägen kunde vi se, att den averkning som skett i Finnstigens omedelbara närhet, verkligen störde det intryck man fick. Mark- och skogsägare har här visat okänslighet. Visserligen hade man sparat ett antal tallar och björkar, men många av dessa hade blåst ned, så en stor björk tvärs över ett av husen så sent som kvällen innan vi kom dit.

Seppo Remes berättar om Finnstigen

Finnstigen

Sista stationen representerade den tid, då skogsfinskt och svenskt möttes. Där fick vi också uppleva en del av en teaterpjäs om skogsfinnarna. Det är samma spel av Marianne Söderbäck med Gottlund som en huvudperson, vilket framfördes i Östmark och Torsby på tidigt nittiotal.

Vid återresan delades vi i två grupper. Ena gruppen under ledning av Åke Grönberg åkte till Gränsjön för att studera en loftbod, som dock visade sig var en ria. En verklig upptäckt! Vi andra ägnade under Lars-Olof Herous ledning oss åt rester av brukshanteringen i Sävenfors.

Kvällens föredrag hade rubriken Introduktion till områdets finnmarker. Jan-Erik Björk, Åke Granberg och Lars-Olof Herou hade huvudansvaret för denna programpunkt. Här betonades särskilt att i konkurrens med bergsbruket var i dessa trakter skogsfinnarnas besittningsrätt svagare än på andra håll, där denna konkurrens inte fanns, något som senare kunde leda till egendomsförlust och fattigdom. Som exempel nämndes Mången.

Lördagen 26 maj

Lördagen ägnades till större delen åt en heldags utflykt. En utmärkt utflykt som kunde ha blivit ännu bättre, om bussen hade haft en flyttbar mikrofon. Först kom vi till finngården och hembygdsgården Skräddartorp söder om Grythyttan. Namnet har ingenting att göra med ordet skräddare. Det hänger i stället ihop med verbet skräda, här sannolikt i betydelse slå bort, skilja av om mineraler. Vi fick guidning såväl inne i mangårdsbyggnaden som i övriga byggnader. Förmiddagskaffet smakade verkligen!

Skräddartorp

Därefter följde vad som för mig definitivt var konferensens höjdpunkt: Björskogsnäs naturreservat. Det är faktiskt inte en slump att vi så ofta hittar fantastiska naturmiljöer nära finnboättningarna. Samma kalkförekomster som gynnar granskogens växt ger också en rik flora. Vi vandrade under ledning av en kunnig botanist. Redan innan vi kom in i reservatet hade vi sett mängder av gullvivor. Så följde Taube-visans rad: gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol och därefter humleblomster, midsommarblomster och smörbollor. Och så slutligen kronan på verket: ungefär tvåtusen nyutslagna guckuskor. Kan det finnas något större bestånd av denna vackra och sällsynta orkidé någon annanstans i vårt land? Det var faktiskt mitt livs största botaniska upplevelse.

Guckusko i Björskogsnäs

Nästa anhalt var Måltidens Hus i Grythyttan. Vi fick en visning av huset med den fantastiska mat-teatern. Efter lunchen drog vi vidare mot Sångshyttan, dit Simon i Sången en gång kom från Björskogsås, särskilt intressant för skrivaren. Eftersom min bror har barnbarn med rötter i Sången. Nuvarande ägare konstnären Gerd Göran hälsade oss välkomna. Sången är den äldsta finnbosättningen i Hällefors kommun. Särskilt studerades en nyupptäckt ria.

Kvällens middag bjöd Hällefors kommun på. FINNSAM:s ordförande Maud Wedin konstaterade i sitt tacktal, att i Hällefors kommun finns allt, som vi i FINNSAM är intresserade av att studera. Egentligen behövde vi aldrig åka någon annanstans. Kvällen avslutades med att Seppo Remes visade några av sina vackra bildspel, ett från Finnstigen och ett från den första FINNSAM-konferensen i Finnerödja.

Söndagen 27 maj

Söndagen hann vi efter frukost med ett par föredrag, dels om de finska släktnamnen i trakten, dels om finnarna och bergsbruket. Sist kom så FINNSAM:s årsmöte, som redovisas separat genom protokoll i FINNSAM-nytt. Sammanfattningsvis en lyckad och väl genomförd konferens, där FINNSAM:s egna krafter Jan-Erik Björk, Lars-Olof Herou, Åke Granberg och Seppo Remes stod för det mesta av arbetet.